

JUL PÅ FØDSELSANSTALTEN

Af dr. phil. Gustav Albeck

Man brugte ikke Adventskranse i min Barndom. Alligevel begyndte Julen hos mine Forældre ved Adventstide. Den sjette December »fyldte min yngste Broder Aar«, som det hedder her i Staden. Der var Gran og Lys paa Middagsbordet. Den Dag begyndte Julen. Den varede om ikke til Paaske saa dog et Par Dage udover Helligtrekonger. Den 9. Januar var det min Faders Fødselsdag. Dagen efter begyndte han at spejde efter Vintergækker i Haven. For ham var Julen den store Solhvervsfest. Han saa helst, at man kunde vandre fra Julestuen lige ud i det spirende Foraar.

Den tidligste Jul, jeg husker, var Julen 1909. Det var en københavnsk Jul. Jeg var da 3½ Aar gammel (som paa vedføjede Portræt). Slægten samledes hos Farfar paa en Fjerdesal i Havnegade med Udsigt over Holmens Kirke og Ruinerne af Christiansborg. Vi var der, alle Børnebørnene, og det var baade meget spændende, meget højtideligt og meget festligt. Jeg kan ikke se første Akt af »Inden for Murene« uden at genkalde mig Duften og Synet af Bedstemoders store Spisestue.

Det blev vor sidste Jul i København. Aaret efter udnævntes Far til Overlæge ved Statens Fødselsanstalt i Aarhus. Vi kom bort fra Familiejulen, men til en Jul, der havde en ganske særlig Karakter, Julen paa den lyse venlige Fødselsstiftelse.

Vi boede dengang paa Norregade, nej i Norregade, som det hedder her i Aarhus. Over for laa en stor rød Villa med en Have, dér hvor nu Borggade er ført igennem. Vi spiste Middagen Kl. 5, Risengrød og Gaasesteg, naturligvis. At der var Mandelgaver til min ældre Broder og mig, behøver jeg vel næppe at tilføje. Den yngste

Broder indfandt sig først i 1912. Saa var det ham, der fik Gaven.

Lidt før Kl. 6 holdt en af Vognmand Dyhrs lukkede Landauere foran Døren. Der var ikke mange Biler i Staden dengang, og ingen af dem var saa driftsikre, at de formaaede at forcere Norrebrogade og Niels Ebbesensvej ved Vintertide. Mage til Morads fandtes heller ikke i nogen jydsk Købstad. Og saa var der kun een, til Gengæld lidt søvrig, Gaslygte, paa hele Strækningen fra Vennelyst's Indgang og til Fødselsstiftelsen. — Men hvilken Julestemning var der ikke paa denne Færd i den gamle Landauer. Mest naturligvis, naar det sneede (og det var altid hvid Jul i min Barndom, mener jeg at kunne huske). Paa Bagsædet sad Far og Mor, paa Forsædet vi Dreng. Paa vore Knæ hvilede en stor Vaskekurv med Mors Gaver til de ugifte Patienter. Det var en Skik, som Mor indførte allerede i den første Jul. Hun hæklede og syede og broderede, Huer, Sokker, Støvler, Trøjer, Skjorter og Kjoler til de mange Smaa deroppe. Det blev i Tidens Løb, som Anstalten voksede, til et betydeligt Antal Gavepakker. Hjælp fik Mor af vor mangeaarige Pige, Fie. I de senere Aar begyndte Arbejdet med Børnetøjet allerede kort efter veloverstaaet Julefest.

— De store lyse Gange paa Stiftelsen var smykket til Helgen. Der var sat Gran omkring Lampernes hvide Skærme og rødt Papir om Pæren. Midt ned gennem een af Gangene var dækket et stort Kaffebord til Anstaltens Funktionærer. Det duftede langt væk af Gran og Sydfrugter.

Inde paa min Faders Værelse, (det smukkeste, men mest spartanske Overlægeværelse i Kongeriget) lagde vi Over-

Gustav Albeck 3½ år gammel

tøjet. Vi Dreng fik, da vi var smaa, en Fællesgave af Oversygeplejersken og Overjordemoderen. En Gang fik vi saaledes en kæmpemæssig Fæstning. Det var midt under den første Verdenskrig, saa den blev selvsagt Skueplads for talrige og meget betydningsfulde Batailler. Den er forlængst overgaaet til næste Generation, der kom til Verden kort før Maginotliniens Fald, og som opbevarer den pietetsfuld som et Minde om svundne Tiders ædlere Form for Krigskunst.

Gaverne til os ophørte naturligt nok, da vi blev lidt større. Men det var altid spændende, hvad den muntre og opfindsomme Overjordemoder, Frk. Bartholdy, havde fundet paa at forære sin Overlæge. Paa hans Bord stod hver Juleaften en stor Pakke med Paaskriften: »Til Far selv!« Det var hendes og Oversygeplejerskens Gave, altid valgt med Omhu og Humør.

I den blaa Stue ved Trappeopgangen paa første Sal stod Anstaltens Juletræ. Endnu husker jeg Indtrykket fra den første Gang, jeg saa det. Aldrig havde jeg set saa stor og smuk en Sal (den er ikke større end en almindelig Herskabsstue), og aldrig havde jeg set et Juletræ med saa mange hvide Lys. Men selve Træets Højde kunde ikke imponere mig. Min Broder og jeg havde Dagen før været med Far paa Bispetorvet og købt et Juletræ, som vi havde hjulpet med til at bære hjem. Det var sa højt, at Far måtte save det halve af Toppen, for at det kunde faa Plads under Broncekronen i Fars Stue...

I Salen var alle oppegaaende Patienter

samt Stiftelsens Funktionærer samlede. Far ønskede dem glædelig Jul, og vi tog hinanden i Haand og gik omkring Træet til Tonerne af de gamle Julesalmer: »Dejlig er den Himmel blaa —«, »Julen har bragt —« og adskillige andre. Altid skulde vi synge »Et Barn er født i Betlehem« med den kønne Strofe:

*En fattig Jomfru sad i Løn
og fødte Himlens Kongesøn...*

Der skulde gaa mange Aar, før jeg en Juleaften fuldt forstod, at denne Strofe havde et særligt trøsterigt Budskab at bringe de mange unge Piger, der ofte med forgrædte Ansigter gik rundt om det tindrende Træ.

En Regel var det ogsaa, at Far foreslog, at vi skulde synge Ingemanns »Nu titte til hinanden —«. Der var dem, der undrede sig over dette Forslag. »Vi sang den Juleaften hjemme,« sagde Far, da jeg engang spurgte ham om grunden. »Far holdt saa meget af den«. Jeg tror, at jeg kan sige det samme om min Far. Ogsaa denne Sang indeholdt for ham en Lære, som han gerne vilde, at de vordende Mødre skulde glæde sig ved i Juletiden:

Guds Søn har os saa kær, han er

*Børnevennen stor,
han bærer Barnet op til Gud paa Armen...*

I en Pause mellem Salmerne holdt Far en lille Juletale. Den var altid bygget over det samme Motiv, Lysene, der tændtes i Aarets dybeste Mørke, som et Tegn paa, at det gik mod Foraaret og de længere Dage. Det var Trøstens og Opmuntringens Ord til de mange, der maaske netop i denne Stund saa Fremtiden i Møde med Sorg og Ængstelse. Jeg veed, at Ordene gjorde Indtryk... Saa fulgte »Dejlig er Jorden« og til Slut indfandt Smilet sig med Fabers glade Julesang: »Højt fra Træets grønne Top«.

Efter Træet fulgte Uddelingen af Gaverne. Ogsaa Sygeplejerskerne havde haft travlt de sidste Maaneder og lavet Børnetøj i store Mængder. Det tændte Smilet i mangt et forgrædt Ansigt, naar Gaverne blev uddelt...

Der fulgte en Bakke med Nødder, Chokolader og Frugter med.

Og saa gik Turen rundt paa Stuerne. Vi Drengene bar Mors Kurv med Gaverne.

Der stod et lille Juletræ i hver Stue. Ved Sengene sad Ægtefæller eller Kæresten og andre Paarørende. Men der var ogsaa de Stuer, hvor en ung Kvinde laa hjælpeløst forladt i Julenatten. Dog ikke ene. For Fodenden stod en Kurvevugge. Et lille nøgent Hovede og en lille bitte Haand kunde skimtes under den snehvide Dyne. Hvor kunde det varme at se det

taknemmelige Smil hos den ensomme Moder, naar hun fik sin Gave...

Saadan begyndte Juleaften for os i de 22 Aar, Far var Fødselsanstaltens Overlæge. Bagefter, naar vi kom hjem, fejrede vi vor egen Julefest, vel ikke stort anderledes end i mange andre danske Hjem.

Festen paa Stiftelsen blev den samme Oplevelse Aar for Aar. Blot skete der den Forandring, at vi i 1921 flyttede op i en nyopført Overlægebolig ved Hospitalet. Koreturen bortfaldt, men Julestemningen indfandt sig, naar vi gik over til Festen, ofte under tindrende Stjerner og paa frostknitrende Snetæppe.

I de senere Aar, holdt Anstaltens Præst, Pastor Sennels fra Johanneskirken, en kort Prædiken. Hans Medvirken influerede i nogen Grad paa Valget af Salmerne. Men ogsaa Far talte. Det ønskede hans gamle Medarbejdere. Og ogsaa han valgte sine Juleange: Guds Søn var selv et Barn og paa Krybbestraa han laa, hans Vugge stod paa Jord foruden Gænge...

Der gik mange Aar af mit Liv, før jeg kom i en rigtig Kirke Juleaften. Men aldrig har jeg følt Julens Budskab dybere, end naar vi gik paa vor Kirkesti fra Højtiden paa Stiftelsen til Festen i Hjemmet.

Gustav Albeck.